

פרשת חוקת תשפ"ב

גליון 297

נא לשמור על קדושת הגליון

נא לא לעיין בו בשעת התפילה וקריאת התורה

בס"ד

בית שלמה

פרפראות בדרך מוסר על פרשת השבוע

יוצא לאור ע"י עמותת "משנה שלמה" כל הזכויות שמורות

לעילוי נשמת

מורי ורבי יצחק ב"ר יעקב יגן
הרה"ק רבי חיים אבישלום ב"ר עזרא מו"ר
אבי ר' דוד שלום ב"ר שלמה דב
ר' זאב ב"ר משה חיים
הגה"ק רבי שלמה קלוגער ב"ר יהודה
אהרן
הרה"ק רבי מאיר מוקרעטשניף ב"ר מרדכי
הרה"ק רבי קלונימוס קלמן ב"ר אהרן
הרה"ק רבי שלמה מנאבוב ב"ר מאיר נתן
יוסף הצדיק משבטי קה בן יעקב
הרה"ק רבי נחמן מהורדיאנקא ב"ר יצחק
הרה"ק רבי אברהם מטריסק ב"ר מרדכי
הרה"ק רבי מנחם מענדל ב"ר לוי יצחק
רבנו יעקב ב"ר מאיר (ר"ת)
הרה"ק פינחס ב"ר צבי הירש
הרה"ק רבי יהושע העשיל פרנקל האומנים
מקאמרנא ב"ר ברוך
הרה"ק רבי אלטר עזריאל מאיר מולבלין
ב"ר אברהם
הרה"ק רבי דוד צבי טויב מניישטאט ב"ר
יחזקאל מקאזמיר

לקבלת גליון זה למייל שלחו בקשה ל- MISHNA.SHLEMA@gmail.com | לתרומות והקדשות ולהפצה 052-580-2345

וְכָל פְּלִי פְתוּחַ אֲשֶׁר אֵין צְמִיד פְּתִיל עֲלָיו טָמֵא הוּא (י"ט, ט"ו)

כל שיש לו תפילין בראשו ותפילין בזרועו וציצית בבגדו ומזוזה בפתחו ואומר "חונה מלאך ה' סביב ליראיו ויחלצם" (מנחות מ"ג ע"ב) ניתן לראות רמז למימרא זו של הגמרא בפס' הנ"ל שכן כל"י ר"ת כהנים לוויים ישראלים היינו כל אחד מעם ישראל שאין לו מזוזה בפתח ביתו היינו פתוח ללא שמירה צמיד אלו צמד התפילין של יד ושל ראש ופתיל היינו שאין לו גם פתילי ציצית בבגדו טמא הוא שכן אדם שאינו עוסק במצוות בהכרח שיעשה עבירות כי אין מצב ביניים

"וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה מַלְאָכִים מִקִּדְשׁ אֵל מִלֶּךְ אֲדוֹם" (כ', י"ד) – **"פִּי מִלְאָכָיו יִצְוֶה לָךְ לְשִׁמְרָךְ בְּכָל דְרָבְרָךְ"** (תהילים צ"א, י"א)
ידוע מאמר זוהר כי שני מלאכים אחד של יצר הטוב ואחד של היצה"ר הולכים תמיד עם האדם מיום הבר מצווה ואם בא האדם להיטהר היצה"ר נכנע מלפניו ושולט הימין על השמאל (חוק לישראל וישלח יום ראשון) ורואים זאת בפס' הנ"ל כי מלאכיו יצוה לך היה צריך להיות כתוב יצוה להם לשמרך בכל תנאי אלא הקב"ה ציוה לאדם לקיים את התורה כמו שכתוב תורה צוה לנו משה ואומר דוד המע"ה שאם תקיים את מה שצה לך הקב"ה דהיינו התורה המלאכים ישמרו עליך בדרך כלומר שלא ידאג האדם אם הוא

"וַיָּמַת אֶהָרֶן שֵׁם בְּרֵאשׁ הָהָר" (כ, כ"ח)

נכתב בגמרא בסנהדרין (ו' ע"ב) "שנאמר כי המשפט לאלקים הוא וכן משה היה אומר יקוב הדין את ההר אבל אהרן אוהב שלום ורודף שלום ומשים שלום בין אדם לחבירו שנאמר תורת אמת היתה בפיהו ועולה לא נמצא בשפתיו בשלום ובמישור הלך אתי ורבים השיב מעון" ונשאלת השאלה כיצד הצליח אהרן להרחיק את האנשים מעברות ע"י אהבה מה שלא מצאנו אצל אנשים אחרים כגון משה רע"ה אלא ניתן להסביר זאת בכך כי היות והאנשים ראו את ישראל ליבו של אהרן שכן רוצה הוא רק בטובתם לכן אמר להם ליבם שכדאי להקשיב לאהרן הכהן הרוצה בטובתם וכיצד הם ראו את ישראל של אהרן לפי שהיה אומר להם אהרן ראו ע"י המריבה שלכם יש סיכוי שמישהו מכם יעשה עון ח"ו כגון בשבועת שווא או בגזל וכדומה ואז הוא יצטרך להביא קרבן על עונו ואם תביאו קרבן

"וְלִקְחוּ לְטָמֵא מֵעֵפֶר שֶׁרֶפֶת הַחֲטָאת וְנָתַן עֲלָיו מִיַּם חַיִּים אֵל פְּלִי" (יט, יז)

אהל מועד עוד בחינה בזה בשם אורח לחיים) וגם כפרת העונות הוא ע"י שפלות רוח שאז מעלה עליו הכתוב כאילו הקריב כל הקרבנות כולם כדאיתא בגמרא (סוטה ה ע"ב) א"ר יהושע בן לוי בא וראה כמה גדולים נמוכי הרוח לפני הקב"ה שבשעה שבית המקדש קיים אדם מקריב עולה שכן עולה בידו מנחה שכן מנחה בידו אבל מי שדעתו שפלה מעלה עליו הכתוב כאילו הקריב כל הקרבנות כולם שנאמר זבחי אלוקים רוח נשברה עכ"ל ומי שיש לו שפלות רוח ומשפיל עצמו לקבל בזיונות וחירופים זהו תיקון היותר גדול כמו שמובא בספר קול בוכים (להגאלאנטי על פסוק איכה ג ל יתן למכהו

החטאת דהיינו לשרוף את החטאות. אמנם ע"י שישמש תמיד בבחינת עפר יוכל לבוא לידי עצלות ועצבות ח"ו שהוא ג"כ מיסוד עפר (כמובא בספר שערי קדושהמהרח"ו פרק ב') לזה אמרה התורה ונתן עליו מים חיים אל כלי מים חיים רומז על התורה והיינו שיצרף לזה לימוד התורה וע"י זה יבוא לידי שמחה כמו שכתוב (תהילים יט ט) פקודי ה' ישרים משמחי לב והתורה יאיר לו את הדעת ויורהו את הדרך אשר ילך בה לשוב בתשובה שלימה כמובא בזה"ק (ואתחנן דף רט ע"א) וז"ל אורייתא אולף ליה לבר נש למיהך בארח קשוט אולף ליה עיטא (פירוש עצה) היך יתוב קמי מאריה וכו' עכ"ל וגם ע"י לימוד התורה יהיה לו כפרה על עוונותיו כאומרים ז"ל (ר"ה דף יח ע"א) בזבח ובמנחה אינו מתכפר אבל מתכפר בתורה וכו' ע"כ

לחי ישבע חרפה) וז"ל מרגלא בפומיה דמורי זלה"ה (הרמ"ק) שהיה אומר שבכל התשובות שבעולם המעולה שבכולם למרק החטאות והזדונות והפשעים היא סבילת העלבונות והחרופים והגידופים והוא מעולה יותר מכל מלקיות וסיגופי תעניות שבעולם כי אם יסגף עצמו לבד יחלש ויבטל מדברי תורה למאן דלא אפשר ליה ונקרא חוטא וכן במלקיות וכיוצא אמנם במידה זו תאכל ותשתה ותעבוד והעוונות מתכפרים וכו' עכ"ל
וזהו שאמר הכתוב ולקחו לטמא דהיינו למי שטימא את נפשו ע"י עוונות ח"ו מעפר שריפת החטאת עפר מרמז על שפלות רוח להשפיל עצמו כעפרא דארעא וכמו שאמר אברהם אע"ה ואנכי עפר ואפר והיינו שיקח לעצמו זו הבחינה של שפלות רוח וע"י זה יזכה שריפת

משנת הצדיק – הרה"ק רבי צבי ידיד זצוק"ל זי"ע – ב תמוז (שישי)

חכם צבי ידיד נולד לאביו ר' בנימין ואמו ברוריה, ביום כ"ב אב תרפ"ט (1929) בגרבה שבתוניס. את ראשית תורתו למד מפי אביו חכם בנימין מקיקן דידי, ומפי חכם מרדכי סגרון. חכם צבי ידיד נשא לאישה את מרת כמיהה, ונולדו להם בנים ובנות. בנו חכם שלמה ידיד מכהן כיום כרב מועצת עמק הירדן. בשנת תש"ט (1949) עלה חכם צבי ידיד לארץ ישראל יחד עם משפחתו והתיישב בטבריה, שם למד בישיבת 'אור תורה' שעל יד קבר הרמב"ם. חכם צבי ידיד היה ידוע בצניעותו הרבה, היה מעביר שיעור קבוע במוסר והלכה בבית הכנסת 'יד בנימין' שקרוי על שם אביו. מדי שבת בשבתו היה חזן ודרשן בבית הכנסת 'מגן דוד' שבמעלה החר. ברציפות ובמסירות ללא התחשבות בקשיי הדרך, בטורח ובתנאי מזג האוויר. הרב צבי ידיד נפטר, לאחר מחלה ממושכת, ביום ב' תמוז תשמ"מ הוא השאיר אחריו את הספר 'ארץ צבי' – שו"ת וחייושי ש"ס ותורה. וכתב הרב "טעם שנקראת מסכת זו בשם אבות" – נראה לי לפי שהיא מדברת בענייני היראה והמוסר הגורמים לחכמת התורה שתתקיים באדם, כמו שאמר התנא: 'כל שיראת חטאו קודמת לחוכמתו חכמתו מתקיימת', וכתוב בספר המידות: שמי שמקיים כבוד אביו, ועושה לו תענוג, ומשמח אותו, זוכה על ידי זה, שיהיה לו חשק ואהבה בתלמוד תורה. נמצא שבדברי המוסר של המסכת הזו שווה למצוות כיבוד והתענוג לאבות, ששניהם גורמים שיוכה האדם לכתרה של תורה ולכך נקראת בשם אבות."
וכך כתב הרב בעניין הצדקה 'תפתח את ירך' – ראשי תיבות: אתי, יש לרמוז על דרך הנזכר למעלה, שתחשוב לומר שחלק העני הוא אתי ועל ידי זה לא תהיה קמצן בצדקה או אפשר במה שאמר חכמינו זיכרונם לברכה: 'אם כסף תלוה את העני עמך' – שמי שלא טעם טעם עניות, אינו יכול להכיר בצער העניים, ולכן צריך העשיר לצייר בעצמו כאילו הוא עני ומוצרך, ועל ידי זה יתפעל לרחם על העני ולתת לו צדקה, וזה שנאמר: 'את העני עמך' – וזה אפשר גם כן שרמו בראשי תיבות: אתי, שיחשוב העשיר, ויצייר בעצמו שהצער של העני הוא אתי.
'הא לחמא עניא' – נוהגים לסבב הקערה על ראש אנשים משים וטף באומרים: 'השתא הכא', והוא מטעם חיוב מצווה, לרמוז שיגנו עלינו המצוות כמו שכתב בספר מדרש הגדה, זכר צדיק וקדוש לברכה. ועוד נראה להוסיף הטעם לפי שכשאמר הבעל בית: 'כל דכפין ייתי ויכול' – הוא דואג על המסובים, שמא הם חושבים כי בלב ולב ידבר, ואינו רוצה בטוב ליתן לכל רעב שיאכל לזה מסובב הקערה לרמוז כי גלגל הוא שחוזר בעולם, ומן החיוב לתת לעניים ברצון טוב, כי שמא למחר יעני הוא או אחד מבני ביתו, כמו שנאמר בגמרא: הקדימו לחם לעני, כדי שיקדימו לחם לבניך.
ובעניין לימוד התורה כתב 'מה אהבתי תורתך כל היום היא שיחתי' – אפשר לומר במה שאמר חכמינו זיכרונם לברכה: שהמחדש חידושים בתורה, וכתובם בספר, יזכה שאפילו לאחר מיתתו, שפתותיו תהיינה דובבות בקבר כשיקראו בחיבורו וידוע שעל ידי החשק והאהבה בתורה הוא שיוכה האדם לחדש בה חידושים, וזהו: 'מה אהבתי תורתך' – וכיוון שיש לי אהבה גדולה בתורה אזכה: 'שכל היום היא שיחתי' – אפילו בעולם הבא הנקרא 'יום' – כאילו אני שח ומדבר בתורה: 'משפתותי דובבות'.

**דובב שפתי ישנים – ליקוטים מספרים שפחות מוכרים
דברי שמואל – הרה"ק רבי שמואל זאב הלוי ראטה זצוק"ל זי"ע**

"זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר דבר אל בני ישראל ויקחו אליה פרה אדמה תמימה אשר אין בה מום אשר לא עלה עליה על" (יט ב)

מאבותיו, ואחר כך עולה ממדריגה למדריגה עד שיבא להאמת, אבל מי שכבר הגיע להשגה וידוע אופן חיוב הלימוד, בוודאי מחויב ללמוד לשמה, וי"ל, דזה הרמז בפרה שמתהרת טמאים ומטמאת טהורים, דמי שעדיין לא הגיע להשגה אצלו למוד שלא לשמה מטהרתו, אבל מי שהוא טהור הלמוד שלא לשמה מטמא אותו, ועל פי זה מבואר למה נאמר זאת חוקת התורה, דגם בתורה הקדושה הדבר כן. ואתי שפיר.

זאת חוקת התורה. ידוע הדקדוק למה נאמר זאת חוקת התורה, ולא זאץ חוקת הפרה או הטהרה, ועיין באור החיים הקדוש, וי"ל, דידוע מה שאמר חז"ל: לעולם ילמוד אדם תורה אפילו שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה, ובמקום אחר הפליגו בעונש העוסק בתורה שלא לשמה. ואפשר דיש לחלק, דוודאי למתחיל טוב לו שילמוד אפילו שלא לשמה, כדי שעל ידי זה יבא לתכלית האמיתית ללמוד לשמה, וכאשר ביאר רבינו הגדול הרמב"ם ז"ל דרך הדרך בתניוק, שעד שלא בא להשגה קצת לומד עבור קבלת טובה

סגולה לפרנסה – שמירת הלשון

"וישלח ה' בעם את הנחשים השרפים וינשכו את העם וימת עם רב מישראל" (כ"א, ו')

רש"י – וינשכו את העם – יבא נחש שלקה על הוצאת דבה ויפרע ממוציאי דבה. יבא נחש שכל המינין נטעמים לו טעם אחד ויפרע מכפויי טובה שדבר אחד משתנה להם לכמה טעמים

גול ולשון הרע וכיוצא בזה וע"י אמונה זו בקב"ה יזכה האדם לכל טוב ושפע רוחני וגשמי. עוד ניתן לרמוז את סמיכות תלונות בני"ע על המן לפטירתו של אהרן שכן ידוע כי הפרנסה מצויה כאשר יש שלום בית בבית והאיש והאישה מכבדים אחד את השני כמו שכתוב בגמרא (בבא מציעא נ"ט, ע"א) 'וא"ר חלבו לעולם יהא אדם זהיר בכבוד אשתו שאין ברכה מצויה בתוך ביתו של אדם אלא בשביל אשתו שנאמר ולאברם הטיב בעבורה והיינו דאמר להו רבא לבני מחוזא אוקירו לנשייכו כי היכי דתתעתרו' וידוע כי אהרן היה עושה שלום בית בין איש לאשתו ומסתמא שלאחר פטירתו התרויף קצת השלום בית בביתם ולכן סמיכות הפרשיות שכאשר התחילו הבעיות בשלום בית מיד גם הגיעו הבעיות בפרנסה ולתלונות בני"ע על המן

כבר כתבו חז"ל רבות בדבר הקשר בין שליחת הנחשים ע"י הקב"ה לבין תלונת בני"ע על המן שהוא היה בעצם הפרנסה של עם ישראל במדבר וניתן בס"ד לראות קשר נוסף שכן פעמים אנו מוצאים אנשים המדברים לשון הרע במקום עבודתם לפי שהם חושבים שע"י כך הם ישיגו קידום או ע"י כך יתרשמו מהם כיה טובה באם הם יכפישו אנשים אחרים על זה בא הכתוב ללמד כי ע"י דיבור לשון הרע לא משיגים פרנסה אלא ח"ו קורה בדיוק ההיפך שכן ידוע מספרים שאם אדם בוטח בבן אדם מסוים דווקא אותו האדם יתנבל אליו חזרה אלא צריך האדם לשים בה' מבטחו ולהכניס אל ליבו כי מה שהוא צריך לקבל ולהרוויח הוא יקבל ואין צורך "לעזור" לקב"ה להעניק לנו את מה שאנחנו צריכים לקבל ובפרט לא ע"י דברים שיש בהם איסור כגון